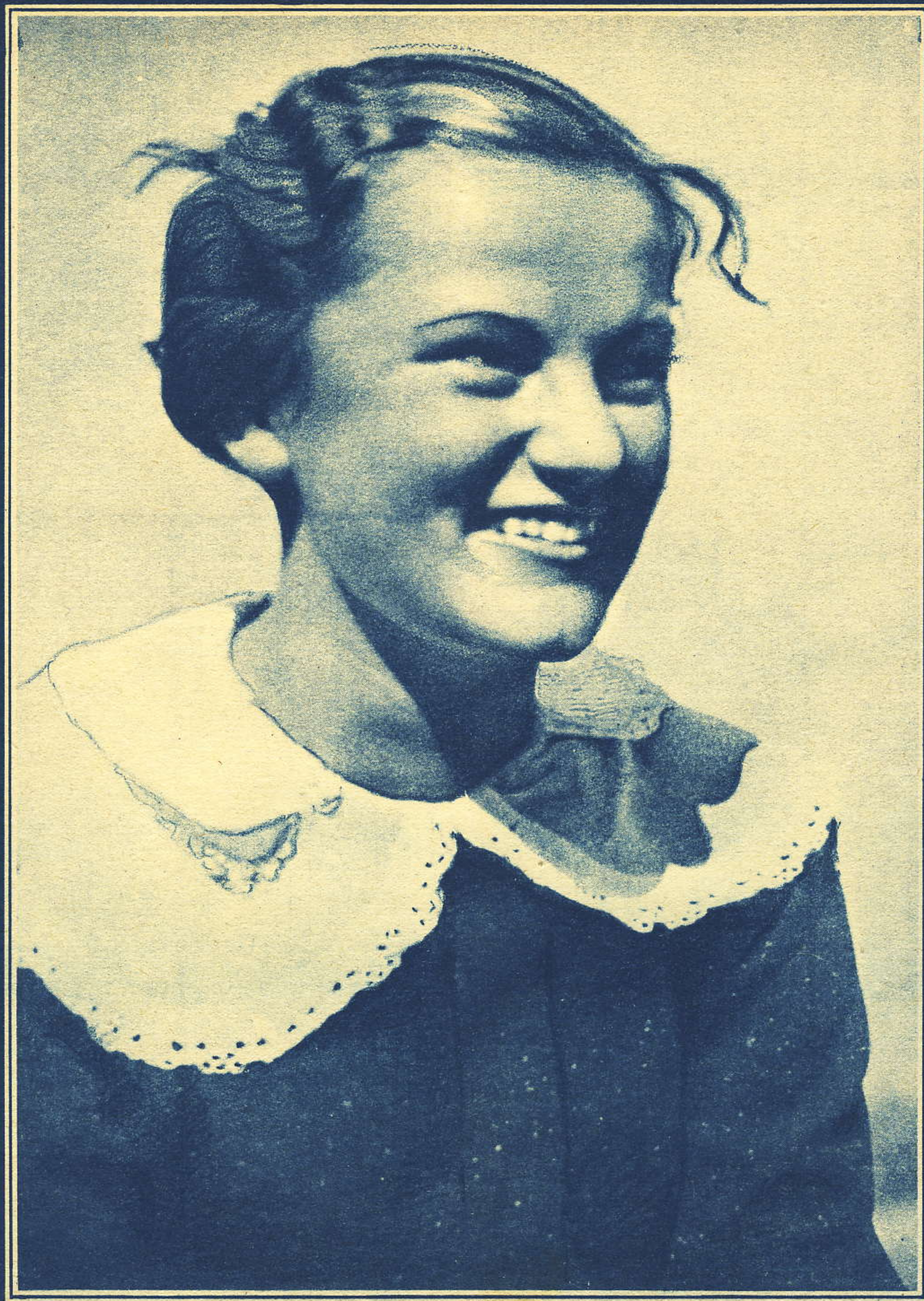
TAKSA PLAĆENA U GOTOVU

OBITELJ

BROJ 34

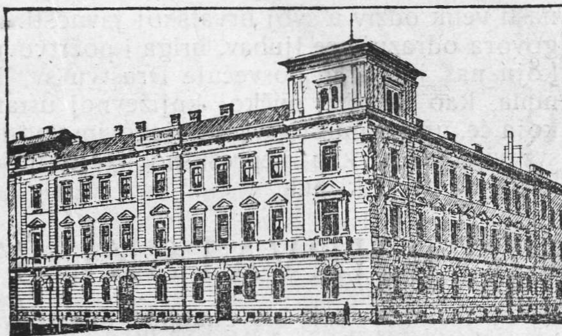
22 KOLOVOZA 1937

OBITELJ

ILUSTROVANI TJEDNIK
ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 22. KOLOVOZA 1937

IX. GODIŠTE BROJ 34.

JERONIMSKA PALAČA U ZAGREBU

ŠEZDESETA GODIŠNJICA NAŠEGA PREDSJEDNIKA

Nije samo obična fraza, da u današnjem životu susrećemo malo idealizma. Koliko divovske energije trebaju oni, koji se izdižu iznad ove atmosfere sebičnosti, u želji da zahvate i dostignu kristalno bistre visine ideala, da sebe iznesu čiste i neslomljene kroz vrtloge svagdašnjice. Pravi su junaci, koji izgradivši sebe nikada ne klonu u nastojanju, da Bogu i narodu poklone što više plodova svog rada. Svako će to učiniti prema prirođenim sposobnostima, jer nije svakome dano, da se posebno ističe, da u životu i dalje izvan svoga kruga ore brazde Božje i narodne njive, da vodi. Svet je to poziv, pun odgovornosti i traži posebne sposobnosti. — Msgr. Dr Ferdo Rožić, koji 22. o. mj. slavi 60-godišnjicu života, poznat je hrvatski pjesnik i književnik, koji je u životu nastojao da vodi narod pružajući mu preko pisana slova duševnu hranu. Kad čovjek čita njegovu poeziju, uvijek punu žarkog poleta, zanosa i uzvišenih slika, što je i inače odlika njegova književnog rada, ni ne sluti, kolike naš odlični jubilarac ima organizatorne sposobnosti. Kao urednik Svetojeronimskog Društva, u želji da narodu dade pravo, potrebno štivo, istakao se dajući kažiput književnicima, kako će za narod pisati, stvarajući takoreći jeronimske pučke pisce. A to je nadošlo, izakako je to on sam svojim plodnim književnim radom i pokazao. Ukazao je na cilj naše književnosti: moralno i prosvjetno jačanje našega naroda. Svoj program je ustrajno provodio u kritikama, člancima, pjesmama, pripovijestima, dramama i kao urednik hrvatskih katoličkih književnih listova. Sve to radi opsežnosti ne možemo ovdje nabrojiti.

Predsjednik Svetojeronimskog Društva rodio se 22. VIII. 1877. u Jastrebarskom. Kao odličan đak svršio je filozofske nauke, služio kao profesor do g. 1918., kad je postao apostolski protonotar i vojni vikar. Iza umirovljenja g. 1932. podignut je g. 1933. na čast kanonika kaptola zagrebačkog. Kad je iste godine postao i predsjednik Hrvatskoga Književnog Društva Sv. Jeronima, pružila mu se opet zgoda da svoje sposobnosti stavi u službu naroda, a sve na način, kako je to već prije u ranijim godinama zacrtao. To se pokazalo osobito u posljednje vrijeme, kad su njegovi značajni govori o narodnoj kulturi i pučkoj književnosti

Slika desno:
MSGR. DR FERDO ROŽIĆ,
predsjednik Hrvatskoga Književnog Društva sv. Jeronima u Zagrebu

našli velik odziv u svoj hrvatskoj javnosti. Iz tih govora odrazuje se ljubav, briga i požrtvovnost, koju naš jubilarac posvećuje Društvu sv. Jeronima, kao izrazito pučkoj književnoj ustanovi, koja će, ufajmo u Boga, pod njegovim vodstvom sve više jačati kao nepresušno vrelo duševne hrane za hrvatski puk.

Naša se »Obitelj« osobito raduje prigodom njegova jubileja. Molimo Boga, da još dugo dostojno predstavlja naše Društvo Sv. Jeronima, te da ga uvijek svježa i neslomljiva još za mnogo jubileja »Obitelj« bude mogla pozdraviti! Bog blagoslovio mukotrpna nastojanja našega predsjednika na putu prema boljem i ljepšem! K.

PRVI HRVATSKI ŠTAMPANI MOLITVENIK

Taj je molitvenik bio štampan tako davno i upotrebljavan tako mnogo, a nekoliko stoljeća nije se o njemu znalo ništa, kao da nije ni postojao. Sada je otkrit u jednom jedinom oštećenom primjerku. Nađen je u Apostolskoj vatikanskoj knjižnici u Rimu među knjigama, koje je veliki papa Lav XIII. god. 1902. nabavio iz bogate knjižnice knezova Barberini. Prvi ga je opazio prošle godine prof. Don Tommaso Accurti, a sada ga je Dr Ciro Giannelli proučio i preštampao u 31 knjizi Djela Jugosl. akademije.

Ovaj je primjerak molitvenika nekada bio vlasništvo dubrovačkoga nadbiskupa Bernardina Larizze, Talijanca rodom iz Pulje u južnoj Italiji. On ga je vjerojatno sam donio u Rim između god. 1640.—1647. poklonivši ga knezu Franji kardinalu Barberinu starijem (1597.—1679.), sinovcu pape Urbana VIII. (1623—1644.). Ovaj je papa, a po njemu jamačno i sav rod Barberini, bio osobiti prijatelj Hrvata. Uz njegovu su pomoć u Rimu radili franjevac (kasnije nadbiskup) Rafael Levaković iz Jastrebarskoga na glagolskome misalu i vrijedni isusovac Bartol Kašić iz Paga na hrvatskome obredniku, njegovu su sklonost uživali Pastrić, Vinko Komnen, Bogdanović i navlastito državni tajnik Petar Beneša i čuvar vatikanske knjižnice Stjepan Gradić. Također je baš Urbanovom ljubavlju »prema narodu ilirskoga jezika, koji obitava po većoj strani Evrope i najvećoj Azije, koji je negda cvao u vrlim kraljevinama i pokrajinama evropskim, te je prvorođeno bilje među biljem u naručju katoličke crkve«, veledušno obnovljen i umnožen ilirski kolegij u Loretu (osnovan od pape Grgura XIII.) utemeljenjem obilate zaklade za uzdržavanje 36 ilirskih pitomaca iz sviju biskupija dalmatinskih pa i iz bosanske, smederevske i skopljanske. Nije dakle čudo, što je u ovu obiteljsku knjižnicu Barberini, kojoj je početak udario papa Urban, došlo više dragocjenih rukopisa i knjiga naših, a eto među njima i ovaj davni i novootkriti molitvenik iz Dubrovnika.

Jezik (kakav se govorio u Dubrovniku) i sadržaj (oficij Blažene Djevice Marije, Sedam psalama pokornih, oficij sv. Krsta i oficij Sv. Duha) pokazuju, da je ovaj molitvenik napisan u Dubrovniku ili u njegovoj okolici i da je nastao za potrebe samostana i naroda u onome kraju. Kako sačuvani primjerak doista potječe odanle, tako bi se vjerojatno baš ondje mogao najlakše naći još koji komad ovoga štampanoga djela, a taj bi nalaz bio od važnosti, jer je sačuvani vatikanski primjerak nažalost nepotpun i oštećen. Fale mu ne samo dva lista u sredini nego i par listova na početku.

Zbog nepotpunosti i oštećenosti molitvenika nije za sada moguće odrediti, ni kada je ni gdje je bio tiskan. Ipak se po mnogim značajkama sloga i opreme može sigurno reći i tvrditi, da spada među »inkunabule«, t. j. među one stare knjige, koje su bile štampane u početku tiskarstva prije god. 1500. i prema tome predstavlja najstariji molitvenik na narodnom hrvatskom jeziku tiskan latinicom, a možda je i najstarija neglagolska hrvatska knjiga uopće. Ako je bila tiskana prije god. 1492., prvenstvo joj je stalno. Kako je nepoznata bilo koja druga knjiga istoga sloga, ne može se ništa kazati ni o mjestu, gdje je izrađena. Budući da naši krajevi s ove strane Jadrana, ni Senj ni Dubrovnik, ne dolaze nikako u obzir, a ne može se postaviti ni kombinacija, da bi djelo potjecalo iz tiskarâ dubrovačkoga tiskara Dobrića Dobrićevića po Italiji i Francuskoj, treba pomišljati u prvome redu na Mletke, gdje se u XV. stoljeću štampalo naveliko za sav ondašnji kulturni svijet pa i za nas.

Ovaj najstariji štampani hrvatski molitvenik obuhvaća sada 107 listova, od kojih je svaki širok 5 cm a visok 12.5 cm. Prema tome je formatom sličan današnjim molitvenicima. No pravi molitvenik sačinjavaju samo ona dva prva njegova dijela, kako pokazuje riječ f i n i s (t. j. svršetak), koja je štampana između njih i ona druga dva vrlo kratka dijela. Stoga se nameće slutnja, da oficij sv. Krsta i oficij Sv. Duha predstavljaju dodatak knjižici ili čak zasebnu knjižicu. Ako je doista tako, onda su eto ovdje u jednu cjelinu naknadno uvezane d v i j e hrvatske inkunabule, baš kao što je i u ćirilskom oficiju od god. 1512. Svakako je prvi dio ove vatikanske knjižice važniji. On sadržava molitvenik, a bez dodatka bi mogao biti, kako su bez njega i mnogi drugi štampani molitvenici onoga vremena. U starome je molitveniku glavno oficij Blažene Djevice Marije. No baš je taj nažalost u početku knjižice danas nepotpun. Pošto je jasno, da su pred sadašnjim početkom molitvenika ispala dva lista, sva je prilika, da su ta dva lista pripadala jednome potpunom tabaku (kvinternu od deset listova), u kojemu su na prvih šest listova bile koledarske tablice, kao što najčešće biva u takvim molitvenicima, na pr. i u ćirilskom oficiju od god. 1512.

Iz svega je dosadašnjega razumljivo, da će se ovo starinsko djelce moći temeljito proučiti **tek onda, ako se pronađe** još koji (makar, na drugim mjestima, i oštećeni) primjerak. U tome cilju može svaki čitalac oko smotre sretnim nalazom pomoći bibliografskoj nauci i hrvatskoj književnosti. *Nikola Žic*

NEMODERNA ŽENA

Napisao Henrik Schubert

»Đuro!« zvala je Marija iz ložnice. »Molim te, dođi malo ovamo, htjela bih ti se pokazati u novoj haljini, i radoznala sam, kako će ti se sviđati.«

Đuro je vidio svoju ženu, kako stoji pred ogledalom, u kojemu su njene zlatne odrezane kose okružile umiljato lišce.

»Dakle?« potakla ga je nestrpljivo.

»A pa što? Obuci se. Već smo zakasnili čitavih dvadeset minuta!«

»Pa već sam obučena!«

»Tako? Pa šta je to?«

»To je najnoviji model iz Pariza.«

»Onda idemo,« reče Đuro zlovoljno. »Ne znam, kuda vi moderne žene idete. Prije su žene ipak imale malo smisla za pristojnost.«

Marija je samo slegnula ramenima Bilo je suvišno s njim se upuštati u rasprave. Uvijek se svršavalo s time, što je nekoč radila njegova baka.

No u društvu imala je Marija velik uspjeh. Sve su joj žene zavidjele zbog njezine krasne toalete, a svi su muškarci zavidjeli Đuri, što ima takvu ženu. Domaćica je onda zamoli, da pjeva, i Marija sjedne spremno za klavir i sama se pratila. Pjevala je najnoviji foxtrott.

»Vaša žena božanski pjeva,« reče domaćica Đuri. »I čini mi se, da i ona u tom uživa.«

»Svakako više nego ja,« odgovori Đuro, jer je znao, da ga žena ne može čuti. »Da, što se mene tiče, volim stare pjesme. Moderne pjesme čupaju mi sluh. Ne, oprostite, ne plešem. Moja žena pleše, ako tako zovete to moderno skakutanje.«

»Nijesi se dobro zabavljao,« reče Marija, kad su se vratili kući. »Ta jesam,« Đuro će. »Ali sviđa mi se, kad su žene malo više ženske. Jedna djevojka s podrezanom kosom rekla mi je danas, da se vozila na motociklu.«

»Pa što se ne bi vozila?«

»Zato jer žene ne trebaju raditi takve stvari. Moja baka...«

»Što više slušam o tvojoj baki,« prekine ga Marija, »to se više čudim, kako se ljudi mogu hvaliti svojim pređima.«

Drugi dan pohodi Marija Đurinu baku, koja je bila jako prehlađena.

»Kako si se promijenila, bako! Gdje su tvoje kose?«

»Odrezala sam ih,« reče baka smijući se. »I od toga sam se prehladila. Ali ništa za to. Meni se to sviđa!«

»Ali Đuro uvijek govori, da žene s kratkom kosom...«

»Budi među nama rečeno, Đuro je budala,« reče baka odlučno. »Opominje me djeda godine 1877., koji je tvrdio, da su žene izgubile čar, kad su odložile krinoline. Isto takav bio je njegov otac god. 1897. Pisao je u novine ogorčene članke, jer su se žene počele voziti na biciklu... A što ti je rekao?«

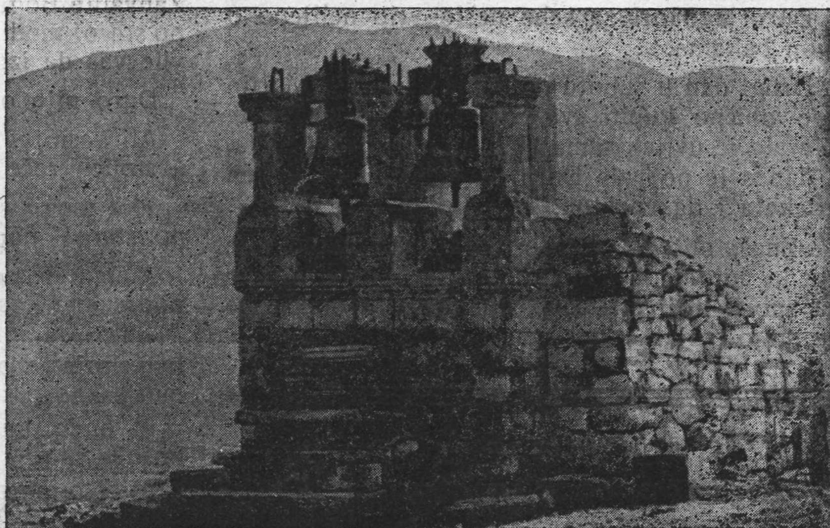
Marija nije poznavala baku s te strane i povjeri joj se sa svime. »Pa dobro,« reče stara, a u oku joj sine šaljiva iskra. »Još sam dosta staromodna, da budem uvjerena, kako žena treba ugoditi želji svoga muža. Razgovarat ćemo o tom i vidjet ćemo, što da se radi.«

Tri dana kasnije čekao je Đuro deset minuta doručak. Spočitnuo joj je to s licem čovjeka, koji je bio nevino osuđen.

»Oprosti,« izgovarala se Marija. »Uređivala sam kosu. Sad mi traje duže, otkad sam je pustila rasti. U najbliže vrijeme bit ću nemoderna žena, onakva, kako je sebi zamišljaš. Zar nijesi zadovoljan?«

Đuro nije bio siguran o svojim osjećajima, jer kosa njegove žene bila je slična svemu prije nego pristojnoj frizuri. Ali nije rekao ništa. Ostavio je svoj sud za kasnije vrijeme, kad je dobio od klobučara račun.

»Da razumiješ, dragi,« tumačila mu je žena. »Danas šešire prodaju samo male, da pristaju za podšišane glave. Ovaj ovdje dala sam navlaš raditi, da mi stane pod njega pletenica. Meni to ništa ne smeta, kad se samo tebi sviđa.«

Slika desno:
ZVONA STARE KAPELICE KRAJ METKOVIĆA U DALMACIJI
Foto Lj. Griesbach

»Dakako da mi se sviđa,« reče Đuro samosvijesno. »Ali ako možeš za sat biti gotova, išao bih rado u kino. Daje se jedan cowboyski film, pa bih ga rado vidio.«

»Oh, Đuro,« reče Marija, kojoj se kao i svim ženama nijesu sviđali kravarski filmovi. »Sigurna sam, da tvoja baka nikad nije išla u kino. Ostat ću kod kuće i popravit ću ti čarape.«

»Molim te, nemoj se truditi,« odgovori Đuro, koji je imao bolne uspomene na jedan par, koji mu je bila poslala, kad je bio u vojsci. Marija je zbilja bolje znala rukovati raketom na igralištu nego iglom.

»Nema tu truda,« odgovori Marija blago. »I osim toga uvijek si mi govorio da valjane žene imaju raditi ručni rad.«

I tako je Đuro ostao doma. Nije bio dosta staromodan, da ode i ostavi ženu samu. Ali radio mu je brzo dosadio te zamoli Mariju, da nešto zasvira na klavir. Odmah ga je poslušala. Ali netom je odsvirala nekoliko taktova, istrčao je van, da izveze auto iz garaže. I ostao je vani, dok nije svršila.

»Zar ti se nije sviđalo?« upita Marija. »Vježbala sam ovo nekoliko sati prošli tjedan, dok sam naučila. Tvoja je baka rekla, da je to nekoć ona svirala. To su: Večernji satovi u šumi.«

»Kad grizu komarci,« reče Đuro.

U petak naveče Marija se opet na svaku ruku dovijala, kako bi mu ugodila. Imali su igrati u semifinalu tenniskog turnira i Đuro se radovao pobjedi. Igrao je za dvojicu, a Marija je bila tako žustra, da je vraćala svaku loptu. Ali na ovu igru došla je u dugim suknjama do gležanja, a u pasu bila je kao da si je presjekao Nije se mogla ni pružiti ni sagnuti i tako je pravila jednu pogrešku za drugom. Njihova igra svršila se neslavno sa 6 : 0 u prvom i drugom setu i osim toga Marija je bila vrlo blijeda.

»Idem se presvući doma,« reče. »Želudac mi se okreće i ne mogu ni disati. Tvoja je baka rekla, da je nosila ovu opravu kod tennisa, pa mi ju je posudila.«

Đuro izgovori za sebe nešto vrlo nelijepo o svim bakama.

Drugi dan u subotu popodne htjela je Marija kao obično kupiti sve, što treba za nedjelju. Tjerala je uvijek sama mali auto sa dva sjedala, a danas je pozvala Đuru, da odloži svoj match cricketa i da vozi on.

»Znaš, mišek,« reče, »tvoja baka nikad nije vozila automobil i mnogi muškarci smatraju to za sport, koji nije za ženu. Idem se obući. Ne će dugo trajati.«

Đuro je imao nešto vrlo oštro na jeziku, ali se svladao. Ne smije dopustiti, da bude poražen, izvezao je auto iz garaže i sjeo za volan. U taj čas pojavi se Marija. U pasu je bila tanka, ali oko bokova i nogu imala je obruče, niz koje se vijalo mnoštvo tkanine. Krinolina je bila tako široka, da je jedva prošla kroz vrtna vratašca — i još se bila okrenula porebarce.

»Šta to ima značiti?« upita Đuro, koji nije mogao svladati svoje uzrujanosti.

»Tvoja je baka nosila ove haljine, kad je išla kupovati. Zar nijesu divne?«

»Slušaj, Marijo,« reče Đuro. »To više ne mogu podnijeti.«

»Ma, Đurica, srčece moje, tebi se nisu sviđale moderne kratke haljine, a ove su po staroj modi, kako samo možeš poželjeti.«

»Ako preda mnom još jednom izgovoriš tu riječ, onda...«

Što je Đuro htio odgovoriti, izgubilo se u štropotu motora, koji se pokrenuo i odletio bez Marije. Ona se nasmiješila vraćajući se kući. Njegova lekcija bila je svršena. Ali ne sasvim. Čovjek ne treba nikad upravljati kolima, kad je uzrujan. Đuro je obletio blok kuća i vraćao se po Mariju, ali je zaokrenuo oko ugla prebrzo, a asfalt je bio sklizak. Osjećao je samo, kako se kotači skližu... i drugo, čemu je opet bio svijestan, bilo je, da mu je netko metnuo hladnu ruku na čelo i da mu daje piti.

To je bila Marija. Za njom je stajao liječnik.

»Sve je u redu, gospođo,« reče doktor. »Došao je k sebi i — hvala vašoj pomoći — ne trebate imati straha. Ostat ću kod njega, dok se vratite.«

Đuro je pogleda, ali nije mogao maknuti povezanom glavom. Marija se sagne i poljubi ga na čelo.

»Spasila vam je život,« reče liječnik, kad su se za njom zatvorila vrata. »Kad je čula eksploziju, istrčala je u kućnoj haljini. U čitavoj okolici nije bilo žive duže i sama vas je izvukla iz gorućih ruševina i donijela vas u naručju kući. Zahvalite Bogu, da nije bila jedna od onih žena po staroj modi, koje bi se bile onesvijestile i ostavile vas da izgorite pod ruševinama auta.«

Đuro nije odgovarao.

Ali kasnije, kad je ozdravio i mogao sjedjeti u stolici, reče Mariji:

»Ne mogu si pomoći. Ali ništa nije kao žena po staroj modi.«

Marija je zaklimala glavom. Imala je opet podrezanu kosu.

»Ne razumiješ me,« nastavi Đuro. »Mislim takvu, koja je ostala starovjerska, da ljubi svoga muža, kao ti što ga ljubiš.«

»I onda, kad ima kratke suknje i ošišanu kosu?«

Mjesto odgovora Đuro je poljubi.

Slika na omotu:

Djevojačka glava

Izvorni roman „Obitelji“

BILJEŽNICA S KOCKAMA

ROMAN IZ SUVREMENOG ŽIVOTA — NAPISAO IVO BALENTOVIĆ *(Nastavak)*

Marcel je, ne znajući zašto, da li od potrebe ili ludosti, popio još tri čaše vina, primijetivši tek sad, u kakvoj se situaciji nalazi. U sobi je intimni polumrak. Vani fijuče vjetar i noć je. Toplina se neka uvukla u njega i neka raznježenost bez granice, te je on prihvatio djevojku za ruke i zagledao joj se u lice. Predanost i zanos zrcalio joj se u očima. »Je li to ljubav? Što hoće ona? Šta zapravo traži od mene?«

Naglo se trgnuo i pogladivši djevojku pó licu nježno prošaptao:

»Hvala ti, mala; ali ja moram ići. Zuri mi se.«

Kradom joj je rinuo u džep komad novca od pedeset dinara, nabio šešir na oči, i pljucnuo u stranu.

Ona je postala tužna.

»Kuda se žuriš? Da li ćeš opet jednom doći?«

Htio ju je pitati za ime, ali se predomislio. Mahnuo je samo šeširom na pozdrav i energičnim korakom izašao na ulicu, u noć...

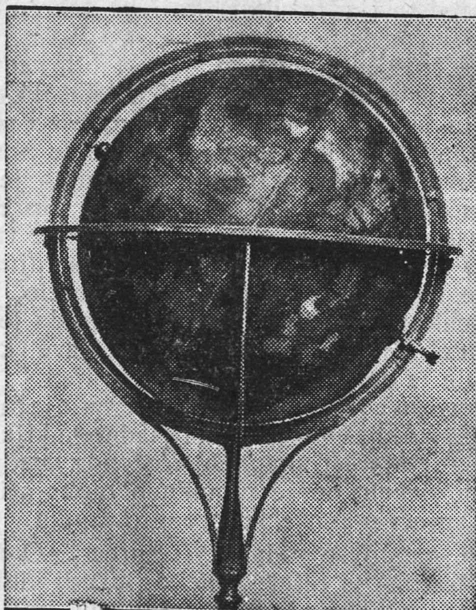
VIII.

Grad je brujao obliven podnevnim suncem, a glavni je trg bio sličan košnici. Sa zamotuljkom u ruci, zamišljen i ponešto pognut Div je prelazio tramvajske tračnice. U ušima je još nosio zujanje telefona i resko titranje pisaćih strojeva. Tek ovdje na glavnome trgu — prelazeći preko crnih, zamazanih tračnica tok njegovih misli počeo je dobivati drugi pravac. Pogledao je u sunce i zabljesnut svjetlošću opet spustio glavu, a zatim se zagledao u lica užurbanih prolaznika. Stizavao je sporo plavi tramvajski vagon i on se požuri na pločnik. Prispjevši na drugu stranu zaustavi se i podiže iznenađeno glavu. Slika, koju je ugledao, čudno ga se dojmila. Sjećanje na provinciju zaigralo je u njemu kao drhtavi mol na žicama glazbala.

Preko trga je prolazio jedan seljak s kolima vodeći za ular mršavo kljuse, koje je rezignirano koračajući gibalo glavom. Div je motrio slaba i krhka kola, zatim ispala rebra sitnog nenahranjenog i vjerovatno od starosti i velikog posla istrošenog kljuseta. Zatim je motrio lice seljaka: upalo i mršavo, sa visećim očupanim brčinama i pogledom, koji je napola ugašen, nekako plačno, tmurno i uplašeno lutao lijevo i desno. Seljak je bio obučen u jadne i istrošene prnje, pa se njegov lik, kao i lik žgoljava kljuseta, čudno isticao ispred velikog peterokatnoga hotela sa sjajnim izlozima, između novih gospodskih odijela i ženskih krznenih ogrtača.

Seljak je zaplašen prešao tramvajsku prugu vukući nekako trome i umorne noge, na kojima su klapali trošni i preveliki opanci. Jedan tramvajski vagon upravo je projurio i zamalo da nije dohvatio stražnji dio seljakovih kola. Zbog toga ga je prometni redar ošinuo bijesnim pogledom i viknuo, neka pazi, kako se ide po gradu i preko gradskoga korza.

Došlo Divu žao i probudio se u njemu sin hrvatskog sela; uviđao je, da se slika ovog seljaka u stvari mora proširiti i da je on predstavnik jednoga života, koji se gotovo ne može tako niti nazvati. Razlika između njegova razdrtoga kaputa i damskih krzna tragična je i između ta dva predmeta stoji razlika provalijski duboka i nepravedna.

NAJSTARIJI GLOBUS NA SVIJETU
nalazi se u njemačkom narodnom muzeju u Nürnbergu, a izrađen je g. 1492.

Uviđao je Div — stojeći i dalje na istome mjestu — kako je abnormalno i isprazno do gluposti pisanje njegovih (kao i mnogih drugih) novina o tome, kako selo napušta svoju raskošnu, lijepu i bogatu nošnju radi toga, jer je gradska civilizacija navrla i okupirala seljaka. Ne! — pomislio je Div — nikakva gradska civilizacija, nego život sam, taj bijedni život, što nastade uslijed promašene ekonomske politike, uslijed bezglavosti i korupcije onih, koji ju vode; to je uzrok, da je seljak ostao tako prosjački jadan i pogružen; to je uzrok one razlike, koja je nastala uslijed nerazmjere u dobrima; to je onaj kamen, koji se navalio jednima na prsa i davi ih, uništava, sputava im korak...

Prošla je neka djevojčica, njegova znanica i osmjehnula se; usporila je korak sa vidljivim očekivanjem na licu, da joj priđe. No Div je zauzet slikom, koja mu se čas prije usjekla u

dušu, spoznao svu beskorisnost tih poznanstava sa ženama. Požalio je sada te ženske, s kojima je on gubio velik dio svog vremena kroz ovu cijelu godinu, protekao uzaludno bez ikakva rezultata. I zato je samo mlohavo podigao šešir, osmjehnuo se i nijemo se naklonio. Zatim se odmah okrenuo na drugu stranu. Mozak mu je vrtala ista misao i on je razglabao u sebi značenje tih žena u svom životu, osvrnuvši se baš na slučaj ove djevojčice, koja je uvrijeđeno odbrzala dalje.

»Žene hoće realnost,« razmišljao je dalje. »One ipak ne podliježu svijetu apstrakcije ili — barem je taj svijet kod njih nuzgredna dekoracija sa važnošću već prema potrebi; bolje reći, obični most, po kojemu se dolazi do rezultata, koji su rukopipateljni. Stisak ruke, otpjevani šlager, nogometna utakmica i t. d., to je ono, za čime se žudi i što može da oduševi, zadovolji i da predstavlja rezultat, koji se tako dobro uklapa u današnji mentalitet.«

Div se prilično ponosan, što se othrvao slabosti svoje nutrine i pobijedio u slučaju, koji je tek minuo, pokrenuo smjesta smiješeći se.

Iz gomile odnekud iznenada ispao je Marcel.

»Zdravo, Mariću, nesrećo!« propentao je Div pružajući mu ruku očito obradovan susretom. Objasnio je odmah Marcelu, da ga je tražio u stanu i ne našavši ga pošao je na šetnju. Saznao je naime za njegov odlazak u selo, kući, pa je spakovao nešto za svoju mamu, da joj on to ponese i isporuči njegove pozdrave kao i vijest, da je potpuno zdrav i zadovoljan.

Ispričao mu je i dojam, koji je na njega učinila slika siromašnog seljaka i gladnoga kljuseta. I kada je Marcel, skeptički zgrčenog lica, pljucnuo na stranu, on je zamuknuo tapkajući nogom i zureći u guste redove prolaznika.

»Da!« ganuo se tada prvi Marcel! »O tome treba pisati! A vi pišete o nekoj lažnoj idiličnosti. Ph! — vi! Tko vi? Pišu oni o selu, koji selo najmanje poznaju. Konjukturisti kliču danas doktoru Mačeku i ne znam komu, jer se nadaju — u slučaju ostvarenja njihovih ciljeva — nešto profitirati. Da! Kažem ti! Ti ljudi se udaraju u prsa i izvikuju svoje sposobnosti.«

Pošli su naprijed, Marcel je Diva pozvao u svoj stan. Hladan je vjetar puhnuo sa sjeverne strane i sunce se naglo zastrlo oblacima U tom mrzovoljastome štimungu Marcel je položio ruku na rame prijatelja cijedeći oštre, zlovoljne, osuđujuće riječi.

»Konjukturisti danas kliču o nekoj kulturi sela, oni pišu članke zvučnih naslova i štampaju ih po dnevnicima i revijama. Ovi, da, to treba da razlikujemo — ovi ovdje u gradu, sakriveni iza svoje tko zna kako stečene titule. A oni tamo — na selu, ja to pouzdano znam, nisu mnogo bolji. O tome ću se moći još osvjedočiti, sutra, prekosutra, a konačno možda još i danas uveče, ili još bolje možda kad još poslije podne otputujem u selo.«

»Danas?« propentao je Div mehanički tek da nešto kaže. Došli su do Marcelova stana, uđoše i penjući se stubama Marcel je gestikulirajući desnicom proslijedio:

»Eto, i moj jučerašnji pad na ispitu ima se pripisati mojoj drskosti...«

Div je začuđeno blenuo u njega, očito iznenađen viješću. Ali je šutio.

»A to je,« nastavljao je prvi, »ono, čega se ja ne mogu riješiti. Onaj praiskonski primitivizam, ona otpornost, borbenost protiv laži i maske, koju sam naslijedio od očeva. Ja mislim, da bih ja i pored toga, što sam se slabo spremio za ispit (kao uostalom i ostali drugovi), ipak prošao, da nije bilo tog političkog sukoba, u kome sam se ja, opet pukim slučajem, naročito istakao.«

Oba čovjeka se vratiše u mislima na nedavne đačke nemire, koji nastadoše sukobom dviju ideja i svjetova, dočim je pravi uzrok svemu tome bio istup sveučilišnog rektora, koji je potpisao politički protokol, zastupajući tako ideologiju, koja je i za Marcela bila svetinja. Prilikom nemira, koje je u stvari izazvala manjinska, no zato privilegirana grupa, Marcel Marić je profesoru dru Šoliću protektoru te manjinske grupe u lice, ali u četiri oka — rekao, da je nitkov, prodana duša i pronevjeritelj svoje nekadašnje politike. Taj je dvoboj svršio tako, da je dr Šolić pozelenio i izgubivši prisutnost duha zagrcnuo se i nazvavši Marcela nekorektnim tipom strugnuo u dubinu mračnoga hodnika kukavičkim uzmakom.

Sjećanje na taj momenat, na onaj izgubljeni izraz profesorova lica, zaokupilo je ponovo Marcela upravo sada, ali je s njime više bio zaokupljen u toku jučerašnjeg dana sam dr Šolić, kada je oborio Marića na ispitu.

Mladići su se uspeli, ušli u prostranu sobu i Div se stavivši na stol zamotuljak zavalio na divan.

»To je dakle dr Šolić,« reče zatim paleći cigaretu.

Marcel je šuteći, sa osmijehom gorčine u kutovima usana, izvukao odnekud bocu punu zelene tekućine i nalivši dvije čašice kliknuo:

»Pustimo gluposti! U zdravlje uredništva Dnevnog Lista!«

Nasmijali su se, istrusili čašice i ponovo natočene opet ispraznili. U sobi je bilo hladno, Div se protegnuo i zijevnuo. Piće ih je ipak ugrijalo i Marcel se sjeti, da je već prošlo vrijeme ručku. Nato Div u istome trenu izvuče iz džepa zamotuljak sa kruhom, kobasicom i slatkišima. Jeli su i Marcel je zapao u neko sentimentalno rezoniranje o životu i smrti. Zatim je prešao na svoje nove planove izlažući, kako se teško razočarao u životu i kako osjeća potrebu mira i odmora.

»Radi toga,« reče, »odlazim u selo. Mislim, da ću se tamo odmoriti i ojačati živce.

U to ime istrusiše nakon jela, uz topli Doviđenja! Zatim se zaputi žurnim korakom u ulicu, gdje ga je čekala Buga.

Spazivši ga ona se nasmija. Zatim se brzo snuždi — valjda sjetivši se njegova odlaska.

Slika desno:
EGIPATSKI KRALJ FARUK I.
vozi se u parlamenat, da položi zakletvu prigodom stupanja na prijestolje. Mladi kralj je navršio osamnaest godina i vlada zemljom drevnih Faraona

»Ti ideš,« reče, meni je to jako žaooo...«

Motrio je njene crne uvojke i puna usta. Izraz lica joj je bio zaista osjenčan nekom sjetom. Crne joj se oči čudno krijesile i on nije mogao razabrati: je li to u njima tuga?

Ali je brzo obračunao sa osjećajem raznježenosti u sebi. Pa niti njezin vitki struk i punani, zavodljivi oblici, niti tužno raznježeni izraz lica i zagonetni sjaj modrih očiju — sve to nije mnogo uticalo na njega. Zahvatilo ga je raspoloženje otpornosti, u tome trenu on se opet cinički nasmijao i glasno progovorio:

»Ništa nemoj žaliti, jer si još mala i šmrkava djevojčica, nego se zabavljaj i pođi u plesnu školu. Vidjet ćeš, koliko tamo ima kavalira i kako će ti lijepo biti.«

I dok se ona slušajući ovo nije još ni snašla radi te iznenadne izjave, on joj je čvrsto stisnuo ruku, a zatim se čvrstim korakom — domahnuvši joj rukom sa trideset koračaja — otputio ravno u svoj stan. Odatle je odmah krenuo na željezničku stanicu. Bilo je do polaska prvoga vlaka točno trideset minuta.

IX.

Jesen je bila puna magle. Život se glomazno vukao preko blatnih seoskih drumova. I kuće i njive i šume — sve je bilo zavijeno maglom. Lica, izborana i blijeda, umorna i zaplašena, bila su u sivoći sablasno jadna i potmula. Život je te jeseni bio maglovit i sve je bilo odurno, sivo i mutno. Nerazgovjetnost, tapkanje po neodređenim prostorima bez jasne i sunčane perspektive, obilježja su bila toga razdoblja. I novine su pisale dnevice: »Situacija u Evropi je maglovita! — Političko je stanje u državi mutno. — Konferencija Lige naroda je u neizvjesnosti!« Tako su pisale novine i govorili ljudi. Da. Neizvjesnost u magli. Magla u životu, to jest u svim njegovim pokretima i ritmovima. Magla i neizvjesnost kao gospodari svijeta. Katastrofe, o kojima su svjedočila mnoga dnevno raspuknuta srca; nesreće, o kojima su šaputale prestravljene usne ljudi; sukobi, u kojima je potekla krv i škripale polomljene kosti, bile su izrazite oznake vremena, koje se kitilo zvučnim ukrasima — kulture i civilizacije. Magla, magla, magla!

Te jeseni Marcel je jasno osjetio, kako se u njemu nešto razlomilo. Zbrojio je svojih dvadeset i šest godina, gorko se nasmjehnuo i otpljunuo; osvrnuo se pomnjivo na filmski razvoj događaja u posljednjem razdoblju svoga života. I nije bio zadovoljan!

Mrzovoljasto je ulazio toga poslijepodneva u vlak i na odlasku je čeznutljivo zurio u vitke tornjeve crkve svetoga Kralja.

U kupeu — stisnuvši se u kut, naslonjen glavom na stijenu — sabirao je dojmove doživljene posljednjih dana, secirao ih anatomski pedantno, hladnokrvno. Posebno je razmotrio slučaj svoga pada na ispitu. Onaj cinizam, koji se povodom toga događaja pri svakome spomenu na njega uvukao u njegovu dušu, taj reski smijeh, što odjekuje tvrdoćom i nehajem — sve to nije bilo iskreno, i duboko proćućeno, nego samo vanjština, kojom je on obmanjivao sebe i svoju okolinu.

Duboko ga se dojmio taj događaj i potresao mu živce. Uopće je na njega mnogo toga utjecalo snažno, možda i bezrazložno snažno. Već i sama Miličina smrt. Da, osjetio je već tada, kako mu je uzburkano zaigralo srce, kako mu je snažan bio odjek, pa se tada već pobojao za taj suptilni komadić svog organizma.

»Imam vrlo slabo srce!« govorio je tada s ohrabrujućim smiješkom na ustima.

U zadimljenom kupeu mješovitog vlaka, poguren i osamljen, s tugom nekog neodređenog značenja, on je zurio u maglovite predjele s oranicama i šumarcima, svijestan u sebi duboko i određeno, da taj rastanak s gradom imade neke simboličnosti u sebi i, da nije tek obični rastanak. Tragika životnoga zbivanja, zarezala mu je dubok urez u dušu. Osjećao je trajno taj bol. Jecaj je navirao iz grudiju nečujan, ali težak, pun muklosti i katastrofe u svome korijenu.

Mislio je o tome: kako su svi rezultati postignuti i doživljeni u dosadašnjici — blijedi i bezbojni. Odlučivao je u mislima: kako će trebati nešto učiniti. Nešto da, ali što? Zar dokrajčiti život? Revolver? Skok pod željezničku lokomotivu? Tako?

Sklopio je oči, sjetio se Buge i kao za čudo, licem mu se razlio iznenadno i dobrodošlo osjećaj smirenja i odmora. »Kako?« pitao se. »Zar je uistinu tako blagotvorno sredstvo za smirenje duše misao na jednu ženu? Buga? Zašto ga razveseljuje ta misao na nju?«

(Nastavit će se.)

NA OTOKU CIPRU

Napisao Nikola Žic

Otok Cipar je velik otok u Sredozemnom moru. Veći je od Korzike, ali stanovništva ima manje, naime 285.000. Tri četvrtine su Grci, a ostalo Muhamedanci. Po izgledu je turski, a po govoru i osjećaju grčki, no po zastavi, koja se nad njim vije, Cipar je engleski otok. Kao da mu je suđeno, da uvijek pripada velikim imperijima. Englezi su ga od Turaka uzeli ponajprije u zakup, a god. 1913. je prešao potpuno pod njihovu vlast. Potreban im je za osiguranje puta u Indiju.

Za križarskih ratova osvoji ga engleski kralj Rikard lavljega srca i proda viteškome redu Templara ili Božjaka, a kasnije prijeđe na dinastiju Lusignan, koja je ovdje vladala tri stotine godina. Kao što je Cipar dao perzijskome kralju Kserksu 150 brodova za rat protiv Grka, tako je križarima bio uvijek spreman na pomoć sa 1000 vojnika za borbe protiv Turaka u Svetoj Zemlji, a jaka je i bogata država lusignanska i kasnije vodila na svoju ruku žestoke borbe s islamom. Kad otokom zavladaše Mlečani, ode sreća, a kad ga preoteše Turci, dođe nesreća. Sada mu se pod Englezima vraća važnost.

Glavni je grad Nikosia u unutrašnjosti otoka, a ostali su gradovi sa 10 do 16 tisuća stanovnika Famagusta, Limassol i Larnaca na obali. Svuda se vide ruševine crkava, bastiona, kula, akropola, džamija, hramova, feničkih natpisa, grčke keramike, prethistorijskih grobova, mikenskih zdanja, utvrda Templara, bizantskih kapela, kraljevskih palača, dakle tragova sjajne prošlosti od Troje do apostola Pavla, pa dalje kroz sve vjekove Bizanta, križara, Mlečana i Turaka do današnjih gospodara Engleza, koje na otoku predstavlja High Commissioner u Nikoziji. Njega sluša sva mješavina otočnoga stanovništva, Grci, Turci, Armenci i Levantinci, a mora ga slušati, jer je pobuna god. 1931. bila uzaludna. Ima tu više razloga, ali bit će najveći takmičenje tih raznolikih etničkih elemenata, koji nikada u takvim prilikama ne nastupaju zajednički.

Otok je gorovit, premda ne baš kao Korzika. Na Korzici je najviši vrhunac 2710 m nad morem, a ovdje je Troodos visok samo 1953 m.

No zanimljivo je, da su gorski lanci na Cipru nastavak Taurusa s one strane mora u Maloj Aziji. Lijep primjer prekidanja gorskih kosa, vrlo visokih i na Taurusu i ovdje na Cipru, a srednji je dio potonuo u morske dubine među kopnom i otokom. Između gorskih lanaca na otoku prostiru se plodne nizine, koje su ovamo mamile mnoge narode. Ovdje je vrelo blagostanja, od kojega ostadoše tragovi iz mnogih vjekova. Tu imade spomenika gotike, renesanse, rovova i bastiona, prerazličitih grbova i znakova sviju junačkih naroda svijeta, a crkvama katoličkim, grkoistočnim i dr. te muhamedanskim džamijama ne zna se ni broja.

Izuzevši Kretu nema možda nigdje na svijetu tako starih maslina kao u dolinama ovoga otoka. Imade ih mnoštvo, maslinici prave čitave šume, a pojedina su stabla stara po 400 godina. Ovi starci izgledaju svakojako, a propadaju polagano i upravo aristokratski. Oni su svjedoci burnih događaja u ovome kutu nemirnoga Levanta. No još je mnogo ljepše stablo na Cipru rogač (Ceratonia Siliqua, Johannisbrotbaum). Krošnje su mu divne, a tamno lišće ugodno odskače u žarini ovdašnjega sunca. Plod se u lipnju na stablu zeleni kao grahova mahuna, a u listopadu je crn i sladak.

Nema prigovora ni vinogradima ni vinu. Daleko smo od Atene i Grčke, ali po vinu se može zaključiti, da smo ipak na grčkom otoku. Teško i jako ciparsko vino daje izraziti grčki pečat ovome otoku. Kao što se na Krfu osjećamo u Italiji, ovdje se osjećamo, kao da smo u pravoj Grčkoj.

Ulje, rogači i vino su danas jedino bogatstvo na Cipru. To su predmeti trgovine u prednjoj luci grada Larnaca, gdje se poslovno natječu okretni predstavnici sviju naroda na otoku. U blizini toga grada leži par velikih slanih jezera, a među njima se smjestio turski samostan Sultan Tekké, koji u prekrasnoj džamiji čuva grob Muhamedove tetke. Gospođa Umm Haram sniva mirno pod golemim kamenom, nad kojim je razastrt baldakin. Sa površine jezera nesnosno bliješti bjelina solne kore, a oko džamije se među minaretima, cipresama i palmama ugnijezdio mir i pokoj.

Veličina prošlih vremena je nestala. Prošlost se ne nastavlja, a vjerojatno se ne će ni vratiti. Otok Cipar je pun tradicija i lijep, ali pod Englezima mu je namijenjena jedna jedina zadaća: strateška. Teško je reći, koliko će još dugo potrajati ovakvo stanje Cipra. Danas se ni pomišljati ne može na kakve promjene. Stanovništvo će i dalje živjeti svojim osebujnim životom, a o njegovoj slobodi odlučivat će se možda najmanje baš na Cipru.

Slika lijevo:
ŽENE U CIPARSKOM GRADU NIKOSIJI PRI RUČNOM POSLU

DVIJE MINUTE POTRESA

Napisao R. Katz

Tokio, dne 1. lipnja 1930.

Probudih se, kao da me nešto ošinulo Udarac bijaše tvrd i kratak, a došao je odozdo i okomito na moj ležaj. Boxeri zovu ovakav udarac »suhim«.

U trenu bijah već izvan kreveta. Upalih svijetlo i zavirih pod krevet. Ništa. Koji je đavo? Jesam li sinoć pio previše alkohola? Ta samo sam igrao bridge u poslanstvu. Dva cocktaila i nešto bijeloga vina. Nije vrijedno ni spominjati. Halucinacije, priviđenja, utvare? Soba se njiše, parketi škripe. Eno budilica na mramornoj ploči pokazuje tri sata i deset minuta.

Posrćem idući po sobi na nesigurnim nogama. Je li me udarila kap?

Cijela se soba trese i podrhtava kao podražena i nakratko poput konja, koji trza svojom kožom, kad mu na njoj sjedi muha. Ječi i strop nad glavom. S njega pada mrvež žbuke.

Ojednom mi je jasno: potres!

U trbušnoj šupljini osjećaj morske bolesti, nekako mlohavo. Gore krov, koji škripi i ječi, a dolje, dva sprata poda mnom, tvrda zemlja. Da potrčim niza stube? No ako se baš sada prolome? Upravo sam jučer platio stanarinu unaprijed! Nije li se to moglo učiniti jedan dan kasnije? Lude me misli spopadaju. Pobjegnem li, što ću onda? Bez prtljage i bez svojih kreditnih pisama? Neka bude, kako hoće!

Još jedan udarac. Ormar se njiše, naprijed, pa natrag, i stane. Bjež! Zašto? Ništa se više ne miče. Samo se još prašina sipa sa stropa. Prošlo? Podigoh zastore i otvorih prozor. Vani je sinje i hladno, a nebo je tamo iza stabala u vrtu crvenkasto.

Možda vatra? Za Boga! Već tjedan dana nije padala kiša. Sve je suho kao barut. Zar da opet izgore dvije stotine tisuća ljudi? Kao godine 1923.? Prerano su izgradili novi Tokio! Zar da ponovo nastanu hrpe pepela od ljudi? Kao onda?

Nije požar! Ono je samo mlaz svjetla od reflektora. Ništa se više ne miče. Čemu dakle bježati na ulicu i pokazati se smiješnim? Što će o meni misliti redar, kad me ovakova opazi pred vratima? Ta već je sve opet mirno . . No onda su živi iz onih hrpa čašom grabili pepeo svojih mrtvih, pa su čaše zakapali mjesto lješina. Tko bi onda u gomili isprženih žrtava bio prepoznao svoga milog i dragog? Groznio je to onda bilo. Sada je, hvala Bogu, sve prošlo. A kuća je i onda ostala. Iz drva je, a drvo se savija s titrajem zemlje. Stabla strše prema sivome nebu kao utvare! Eno tamo netko trči po vrtu, glavu je sagnuo, a ruke mu kolebaju kao njihala. Aha, to je stari kuhar! Bio je pobjegao, a sada se vraća u kuću. No, tome se žurilo!

Koliko se čovjek osjeća jačim, kad pod ispod nogu mirno stoji već deset minuta! Zar doista već deset minuta? Budilica pokazuje tri sata i dvanaest minuta, pače još nešto manje. Prema tome nisu još prošle ni pune dvije minute od onoga udarca na moj matrac.

Sve prošlo! Sigurno! Bi li se kuhar inače vratio u kuću? On je pun iskustva. Japanci znadu, što je potres i kako da se vladaju prema njemu. A staromu je Cook-sanu preko šezdeset . . .

A sad natrag u krevet . . . Ne će više biti ništa.

*

Kod zajutarka čitam u novinama izvještaje: »Najjači potres poslije 1924.« . . . »Amplituda 12.5 milimetara« . . . »Udarci horizontalno i vertikalno« . . . Jest, razumijem, vertikalni je udario u moj krevet, a titranje i njihanje bijaše horizontalno . . . »U Tokiu malo štete, samo su plinske cijevi prsnule, vodene su cijevi popucale, a dva su se stupa za vodove visoke napetosti naherila« . . . »U hotelu Imperialu (u hotelu za strance, gdje stanujem i ja) je po noći bilo panike« . . . »U Jokohami se odlomilo nešto zemlje«. »Sjeverno od Tokija su kuće ostale bez krova, polupani su prozori, a dimnjaci su popadali« . . . »Jedan je brzi vlak zapeo na pruzi« . . . Neka, neka, samo da nije više zla! Uistinu ništa se gore dogodilo? . . . »Nema mrtvih, ni ranjenih« . . . »Potres je započeo u dva sata i dvadeset pet minuta ujutro, maksimum mu je bio u tri sata u deset minuta, a svršio je s lakim udarcima u tri sata i dvadeset pet minuta« . . . Tako? Trajao je dakle jedan cijeli sat? A ja sam od toga proživio svijesno tek dvije minute! No i te su dvije minute bile teške. Zar doista teške? Tek 12,5 milimetara? . . . »Godine 1924. bila je amplituda 22,5 milimetara, a godine 1923. — za vrijeme najveće katastrofe — čak 89 milimetara.«

Slika desno:
ZNAMENITA FILMSKA GLUMICA GRETA GARBO U FILMU „GROFICA WALEWSKA“
Foto Metro-Goldwyn-Mayer

Humoreska

DIPLOMATSKI KORAK

Napisao J. Pavlovicky

»Vlado, kako je?«

Ovako bez pozdrava upao je jednoga dana gospodin Ogrizek stariji u stan svoga sinovca Vladimira Ogrizeka mlađega.

»Ah, striče, naš dobri striče! Dobro mi došao, striče! A odakle si se ovdje najednom našao? Koji te je sretni vjetar ovamo dopuhnuo?«

»Sasma obični brzi vlak istresao me je u predsoblje tvoga naručja. Izvoli raskriliti . . .!«

»Oprosti, striče, da te od same radosti još nisam ni zagrlio. Evo moga naručaja . . .«

»Tako, tako,« popljeskavao je stric u svom zagrljaju Vladove lopatice. »Samo nemoj da me zdrobiš! Uh. Dosta je već. No, a kako bračno stanje? He?«

»Striče, nebo, gotovo nebo!«

»Dosta, da mi se ne rastopiš. Uopće odgovaraj samo na pitanja i to kratko. Što punica?«

»Hm.«

»Aha, već hmkaš. Ta, znao sam ja to . . .«

»Što si znao, striče?«

»Da ova porodična institucija nije ni za što na svijetu, nego samo na nepriliku.«

»Varaš se, striče!«

»Kako da se varam? Kad napraviš kod pitanja za punicu — hm, onda znam, da to znači: đavo je odnio! Radi toga ne treba biti čovjek niti pedeset godina na svijetu . . . A ipak se pričinjala, kad sam radi tvoje ženidbe oko nje obilazio, kao čaša marmelade, sama slatkoća.«

»Pa to je ona još i sada.«

»Tako, zašto onda praviš — hm?«

»Znaš, striče; kako da ti to odmah kažem? No ukratko, mi se s Boženom katkada radi nje pokeckamo.«

»Evo ti ga na.« I gospodin stric prekrsti na prsima ruke. Oni se svađaju i to po godine nakon vjenčanja; svađaju se radi punice, a kod toga su u nebu, a punica je anđeo!«

»Jest, striče«

»Što jest?«

»Pa anđeo.«

»Šuti, da te ne izazovem na dvoboj Uopće, kako se ti usuđuješ svađati sa ženom, koju sam ti ja nasnubio? . . . Oni se pokeckaju radi punice! . . . Onda je lijepo sprovedi na svježi zrak . . .«

»A to je ono, što ja ne ću. Božena bi htjela.«

»Taaako, Božena bi htjela?«

»No dakako Ali ja se za punicu zauzimljem i ne ću da ide iz kuće.«

»Taaako?«

»No da, i upravo radi toga se katkada pokeckamo. Striče, ti ni ne znaš, kakva je to blagodat imati punicu u kući.«

»Ne, toga uistinu ne znam. Jedno — jer sam stari neženja, a drugo: u romanima, na sudu i u humorističkim listovima punice prikazuju . . .«

» . . . nepravedno. Kad bi ti znao, kako se moja gospođa punica za sve brine, kako družini naređuje, sama kuha, sprema . . .«

»Saprlot, saprlot, to je nekakvo čudo od punice.«

»Vidiš, Božena samo sjedi kod prozora i nešto para, tako da joj vrijeme prođe.«

»Njoj je zaista dobro.«

»I ja joj to govorim. Ali ona samo makne nosićem ovako — gle, ovako — a onda me pogleda, kao da bi me htjela probosti, a kad k tomu progovori, onda kaže vrlo zašiljeno: mogao si oženiti mamu! A kad joj odvratim: A misliš li, da mi ne bi skuhala? — već je vatra na krovu. Sad mi, striče, kaži, da li bi ovakvu dobru osobu, ovakvoga dobroga duha otpravio iz kuće?«

»Nikada, Vlado, ja tvoj stric zaklinjem te: nikada!«

»Eh, onda imam na tebe, dragi striče, veliku molbu.«

»Govori, sinovče moj, što bi želio?«

»Mali diplomatski korak: Nagovori Boženu, neka punicu ne tjera iz kuće. Hoćeš li?«

»Da li hoću? To se razumije, da hoću. Diplomatski zahvat je uopće uloga za strićeve, dakako u pomanjkanju tetaka. A pošto te je Bog od tetaka očuvao, onda kažem: hoću. Uostalom takvoga dara za diplomatiku kao ja nema ni tucet tetaka.«

»To ću se ja ukloniti. Ali čuj — Božena dolazi, kao da smo je pozvali. Ne daj se smesti i imaj na umu: punica ostaje u familiji.«

»Gubi se već jednom i ne brini se! Punicu imaš kao u gruntovnici pripisanu.«

Stric potegne prsluk na okruglom trbuščiću, poravna lanac, te na nježno kucanje na vratima odgovori dubokim basom:

»Naprijed!«

Skočila je u sobu mlada okretna gospođa. Dakako da se iznenadila.

»Što je to? Gospodin stric kod nas?«

»Dă, ja stric Ogrizek u cijeloj svojoj formi i dražesti kod vas. Dozvoli, drago dijete, da te zagrlim.«

»A meni nitko ni ne kaže: došao je stric! Već sam uistinu peti kotač kod kola!«

I draga Božena udri u plač, grčeviti plač.

Stric navlači prsluk, poteže brk, prevrće očima, frče lanac, miluje Boženu, ona jeca, a on:

»Božice, . . . kako . . . što . . zašto . . . Ne plači dušice, . . . umiri se, moja mačkice . . . Tko će odmah da pravi od kojekakvoga strica tragediju . . . Reci, da li te je tko uvrijedio, . . . reci samo riječ, a ja ću mu . . .«

»Striče,« jecala je Boža, »kad bi ti znao, kako sam ja nesretna!«

»Ta je li moguće! Ona je nesretna, po godine nakon vjenčanja — nesretna. Govori, tko te vrijeđa?«

»Vlado...«

»Vratom ću mu zakrenuti, klipanu jednomu, samo dok se vrati...« I stric je već zasukavao rukave.

»Ali, striče, daj da svršim; hoću da kažem: Vlado ne. On je dobar, jako dobar..«

»To je njegova sreća! Uostalom to je naslijedio od mene, tata mu je bio ‚tululum', da, tako moram govoriti o svome bratu...«

»... ali je slabić...«

»... ta naravski po ocu...«

»... a mama ga je osedlala...«

»... osel se dade vrlo lako osedlati...«

»... striče, ne vrijeđaj Vladu — on je dobar, ali...« sad je Boža obrisala oči, »ja ću ti sve kazati i posve razumljivo: Reci sam: ti bi se oženio...«

Stric se nakašlje.

»... i dobio bi dobru i svojim godinama primjerenu ženicu...«

Stric se malko izobliči...

»... a ta ženica bi imala mamu..«

»To bi bio ženski Matuzalem,« prošapta stric.

»... a ova mama bi tvoju ženicu svagdje odrivavala, ne bi smjela ni spremati; kaži, kako bi bilo tvojoj ženici?«

»Držim — dobro — kad bi bila lijenčina.«

»Ali ja nisam lijena, ja bih htjela svoga muža sama podvoriti, sve mu sama načiniti, a mama ne da, da ja radim, a Vlado je, kako sam već rekla, osedlan...«

»Osel, kako sam već rekao ja.«

»A sada te molim, dragi striče, savjetuj, što da radim?«

»Ta vrlo rado, macice mala; ja uopće vrlo rado savjetujem.«

»Ja mislim, da bi najbolje bilo, kad bi mama otišla, a nas ostavila same. Ona neka počiva, naradila se već dosta.«

»Božice,« klopio se stric prstom u prsa, »neka visim na prvoj jeli kao šiška, ako to nije i moje mnijenje.«

»O, ja sam znala, da je stric razuman čovjek.«

»Uvijek, Boženo, uvijek! Ja govorim: žena mora da bude prva osoba u kući, a ne punica; pa makar bila kao šećer. Ništa; punica spada u staro željezo, to jest, hoću da kažem u penziju, ukratko iz kuće. A dalje se fućka!«

»Zlatni striče, ti ćeš mi pomoći! Je li?«

»Hoću, macice mala, hoću. Otrova možeš na to uzeti. Čim se Vlado vrati, odmah ću mu namjestiti njegovu osedlanu tikvu...«

»Ali ne, Vladu ću ja sama popraviti; o mami se radi.«

»O mami? E pa dobro, onda ću se upustiti s mamom u borbu, meni je svejedno.«

»Odmah ću ti je poslati.«

»Pošalji, kćerkice, pošalji; ali odmah, dok sam ovako raspoložen.«

Božena otrči, a stricu je odlanulo pa uzdahne: »Tako. Ove sam dvije budale utješio, barem na čas, preostaje još treća; sreća što je tast već davno umro; za njega ne bi škodio gutljaj šljivovice...«

»Ah, moj duboki naklon, milostiva gospođo, sluga sam pokoran! Milostiva gospođa, kako vidim uvijek puna života; samo cvate.«

»Dobro nam došli, vi... vi, laskavče!«

»Milostiva,« stric se opet klopio prstom u prsa, »neka visim na prvom boru kao šiška, ako laskam. Istinu, pravu i živu istinu govorim. Kad bi mi tko rekao, da ste vi mama gospođe Božene, a ne njezina starija sestra, onda bih takvomu tulipanu rekao — tulumane.«

»Dakle vidite, a vlastita kćerka tako me vrijeđa.«

»Nije moguće.«

»Da, nije! Još i gore. Iz kuće me hoće da istisne, neka idem, da počivam. Smiješno. Ja, pa u mirovinu! Pogledajte me dobro, gospodine Ogrizeku, dobro me pogledajte, a onda recite sami, jesam li ja tako slabunjava, da idem u penziju?«

Gospodin stric posluša nalog, zagledao se uistinu vrlo pozorno na punanu gospođu mamicu, promotrio poznavalački zdrave njezine rumene obraze, na kojima nije bilo ni traga niti starenju, niti maljarskoj umjetnosti. Zatim zapne okom o njezinu bujnu kosu, u kojoj nije bilo ni jedne sijede vlasi; pa zadovoljan rezultatom svoje pregledbe, pogladi brk i svečano proglasi:

»Ne, ja protestiram.«

»Dakle vidite, gospodine striče. Dozvolite, da vas ovako pouzdano zovem. Ja upravo trebam nekoga, komu bih se mogla izjadati. Da, da... to sam se dočekala na vlastitoj kćeri, da me iz kuće tjera. Ne bih ništa rekla, kad bi to zahtijevao Vlado — kao zet... ali on vam je, dragi striče, takva dobričina...«

»Po meni, milostiva, samo po meni; po ocu nema on, ni što bi pod nokat stalo.«

Slika desno :

DJEČAK SA SVOJE ČETIRI PRABABE

Ovo je doista rijetka slika. Mali Fritz Offenbühl iz Tecklenburga ima još žive i zdrave sve četiri prababe

LIDA BAAROVA, VRSNA FILMSKA GLUMICA, SPREMA SE NA VOŽNJU Foto Ufa

»Vjerujem, gospodine striče, vjerujem; upravo on hoće da ostanem u kući.«

»I ukus imade moj. Ja sam mu to i odobrio i na srce mu stavio: Poštuj strica svoga i punicu svoju, da dugo...«

»A što Božena — da prekidam — što je ona kazala, kad ste bili ovdje sami?«

»Božena? Oh, milostiva, ta vam je spremala! Kaže, da ju prikraćujete u njezinim pravima domaćice i tako dalje — i strašno je plakala.«

»A vi, gospodine striče?«

»Ja? Eh... potvrdio sam joj. A šta sam drugo mogao da napravim?«

»I vi ste dakle proti meni?!«

»Bože sačuvaj, milostiva, ali kako rekoh, nisam u prvi mah znao, što da radim. One Božine suze, a onda, pa znate...« i gospodin stric podigne značajno prst u vis, »pravednost i osjećaj.« Ženica po godine stara, ta to je, milostiva još tako zelena šljiva, koja misli, da će se sve sjajiti, ako ona obriše mužiću prašinu; koja misli, da mu time napravi ogromno veselje, ako mu pečenku prigori, a kad njezin dragi mužek kihne, pa mu ona kaže: Na zdravlje! — misli, da će mu hunjavica odmah proći... Pa zašto da joj kvarim veselje? Potvrdio sam joj i bilo joj je lakše, i to tako, da me je htjela zagrliti.«

»A napokon ste joj obećali, da ćete me nagovoriti da idem?«

»Pa to i jesam...«

»A sad sam radoznala, kako ćete zadovoljiti i njemu i njoj.«

»I ja, milostiva... Osnovi sam se doduše domislio, ali izvedenje zavisi o vama.«

»Tako?... No onda možete na moje sudjelovanje računati. Počnite... molim.«

»E pa dobro. Ponajprije vas molim, da ostanete u familiji...«

»A onda?«

»A onda, da se iselite iz kuće.«

»Gospodine striče, ne zbijate li sa mnom kakvu lakrdiju?«

»Milostiva, lakrdija obično svršava ženidbom; ne ću ništa više da kažem. Izvolite me pogledati!« gospodin se stric isprsio i pomalo okretao oko svoje osi. »Jeste li pogledali?«

»A čemu to?«

»No kako se milostivoj gospođi sviđam?«

»Ah, gospodin stric je stasit gospodin!«

»Pedeset godina, tako — dvije tri k tomu, više toga ne će biti.«

»To nije mnogo.«

»Pet hiljada mjesečnog dohotka.«

»To je dosta.«

»Slobodan od braka, nemam dugova ni boli u krstima, nisam ni gluh ni zalju... to jest zaljubljen već malko jesam...«

»Pa ja sam Vladi već nekoliko puta u razgovoru spomenula, da se čudim, što se gospodin stric dosad nije oženio.«

»Vidite milostiva, ja Vladi doduše nisam ništa spomenuo, ali se čudim i sam, što se nisam oženio. Valjda se nisam na to sjetio, a napokon nisam imao pred sobom živi primjer, koji vuče. Danas je drugačije. Ono s našom Boženom me je dirnulo: Ona bi tako rado već spremala, kuhala i t. d., a njezina mamica bi također još spremala, kuhala i t. d., a imaju u kući jednu mušku glavu. Iz toga se ispeče samo neprilika. Vjerujte, milostiva, drugačije to ne ide, nego ovako: Boža ima svoga Ogrizeka, neka mu dakle kuha, sprema i t. d., to je njezino pravo, a napokon se tu ne da ništa preinačiti. Dakle se radi jedino o vama. No uzmite si dakle i vi nekakvoga Ogrizeka...«

»Ali, gospodine striče!«

»Milostiva, vama još ne pristaje biti punicom, vjerujte mi to i recite iskreno...«

»Ali kad se ja stidim — tako iznenada...«

»Eh, kakav stid. Meni se sviđa... Čekajte, ja ću vam to radije šapnuti, smijem li?«

»Ali u uho!«

»Svakako...«

Uto se otvore lijeva i desna vrata. Na desnima Vlado: »Kako je, striče?«

»Ostaje u familiji.«

Na lijevima Božena: »Kako je, striče?«

»Ide iz kuće.«

Oboje zajedno: »Pa to je nemoguće!«

Stric: »Kako da je nemoguće, kad se nas dvoje uzimljemo.«

Vlado: »No, striče, takva diplomacija!«

Božena: »Ali, mamice...«

Stric: »Odlazite se čuditi drugamo!«

»Idemo, Vlado!«

»Idemo, Boženo!

»Tako, a sada ću ti, milostiva, šapnuti...«

Preveo *L. Zbožinek*

ZNADETE LI SVOJU BUDUĆNOST?

Napisao S. Mušić

Jeste li ikada promatrali ljude, koji su se sakupili oko stare ciganke, da im »gata sreću«, da im kaže budućnost? Ima među tima naivčina, koji vrlo ljubomorno paze na svaku riječ, što im je crna ciganka, držeći ih za ruku, rekla. Drugi opet gledaju iz daljega i kao da se svemu tome smiju, ali ako im se ciganka približi i ako je i malo više obdarena Božjim darom — jezika, nisu ni oni više posve ravnodušni prema tome, što im je ciganka rekla. Čudna je sklonost u čovjeka, da i nehotice traži da mu se laže, da bude prevaren. I kod nas se u po kojem listu čestoput vidi oglase »zavoda«, koji za novce na temelju rukopisa, dana rođenja ili drugih okolnosti ljudima proriču budućnost ili odgovaraju na bilo što se od njih traži. I dobro ti zavodi ili pojedinci prolaze. Sve na račun lakovjernih, koji ne će da vjeruju, da je svaki čovjek sam kovač svoje sreće, a da je budućnost njegova u rukama Providnosti.

Čovjek bi mislio, da tako nešto spada u povijest i da danas toga, osobito među prosvijetljenim ljudima, nema. Ima nažalost mnogo ljudi, koji se nikako ne mogu odreći neke ugodne iluzije, da na dlanu ruke nose udes svoga života. O tome se pače i danas pišu velike knjige. Iznose se u njima slike i fotografije ruku raznih ličnosti, koje su poznate u političkom ili znanstvenom svijetu.

Prošle godine je štampana u Italiji takva jedna ogromna knjiga, u kojoj je izneseno ništa manje nego 1100 slika ruku poznatih ljudi i tumačenja ispod njih. To je pravi hiromantski rječnik. Među ostalim vrlo poznatim ličnostima, kojih se u knjizi nalaze slike ruku s posebnim tumačenjem karakterističnih linija i veze njihove sa sudbinom, iznijet ćemo samo jedan primjer, a to je slika desne ruke pape Pija XI. Tu se veli: »Na njegovoj ruci, u času dok dijeli blagoslov, možemo vrlo jasno vidjeti crte. Crta srca, lijepa, velika i duboka gubi se među kažiprstom i srednjim prstom te pokazuje veliku idealističku ljubav za bijedno ljudstvo, ljubav za svakoga. Crta glave ne može se posve jasno vidjeti i ne možemo je objasniti.

Crta života okružuje na poseban način Venerin brijeg, koji je veoma širok, punan i visok. To znači veliku, sveopću ljubav. Iz crta srca i Venerina brijega na ruci raspoznajemo sveca. Crta života u produženju siječe udubljeni dio na dlanu, to znači, da mrzi materijalizam, a za svijet je vezan samo toliko, koliko je dosta, da se može držati na zemlji . . .«

Ovo je primjer, na kakav način ti hiromanti iznose svoja mišljenja. Ima tu mnogo brbljarije, koja nema veze sa zbiljom. A ima i protuslovlja. Na jednom mjestu veli se, da je znanstveno utvrđeno, kako se svako sedam godina naše tijelo posve obnavlja, iako mi to ne opažamo. A kako se onda po znakovima, koji se danas nalaze na rukama, mogu sa sigurnošću čitati događaji cijelog budućeg života? Kad bi se radilo o manje poznatim licima, valjda bi ta hiromantska rječitost bila slabija.

Grafologija se temelji na daleko ozbiljnijoj podlozi nego li je ono, u što praznovjerni sve često vjeruju. Ona se upotrebljava u policijske i pedagoške svrhe i to s dosta uspjeha. Isto tako ne može se posve zabaciti tvrdnja, da bi se tek neke crte karaktera mogle raspoznati iz posebnih oznaka na dijelovima tijela pa i ruku.

Odnosi tijela i duše su u velikoj većini tajinstveni. Ako duh prima neke značajke tijela, kao što tvrde hiromanti, zašto ne bi tijelo primilo značajke svoga duha, pogotovo ako duh nešto jako proživljava? Poznata je Helmholtzova tvrdnja, da se svaki pokret i doživljaj u duši jako odrazuje na tijelu.

Na koncu treba priznati, da i konformacija ruke isto tako kao i lica može donekle biti odraz duševnih karakteristika. Ali to samo u nekoj mjeri, a ostalo, što hiromanti i drugi, koji na taj način zarađuju mnogo novaca, o tome pričaju i što sve ne izvode iz toga, plod je samo fantazije, zavaravanje, lakovjernost i praznovjerje. Jer ko drugi osim Boga znade, pod kakvim će se uvjetima i okolnostima naš život razvijati?

Zanimljivo bi bilo istražiti uzroke, zašto su ljudi toliko općenito skloniji da budu lakovjerni nego li vjernici, zašto su spremni da se dadu prevariti nego li da se uvjere po istini. Slabost je to, radi koje praznovjerje skoro nikada ne ostavlja naivni narod. Često puta ćemo se uvjeriti, da baš oni, koji vjeruju tim praznovjerjima, nisu dobri vjernici, dok ćemo praznovjerne među pravim vjernicima rjeđe naći.

SAMOSVIJEST

Kako je poznato, svi knezovi od Rojsa zovu se Henrik i razlikuju se samo po brojevima. Jedamput se Fridrih Veliki usudio da kaže jednome od njih:

»Zar vam se ne čini to smiješno, da imate brojeve kao kočijaši?«

»Oprostite, Veličanstvo! Kao kraljevi!« odgovori ovaj.

DESET KUHINJSKIH ZAPOVIJEDI

1. Čista kuharica u čistoj kuhinji.
2. Štenjak se naloži, kad je već sve spremljeno za kuhanje.
3. Sve potrebno treba na vrijeme pripraviti, da vatra ne gori uzalud i da se ne mora ništa posuditi od susjede.
4. Poklopac drži nad loncem, da se štednjak ne maže.
5. Najbolje je da se posuđe ispire za samoga kuhanja, jer će ga na kraju biti previše.
6. Ne zaboravi na vatru u štednjaku.
7. Čistoća uvijek i svagdje! Otpatke ugljena i drva, brašna i lupina, povrća i svega treba smjesta uklanjati sa stola, štednjaka, poda, uopće iz kuhinje.
8. Viljuške, žlice i kuhače spadaju uvijek na isto mjesto, posve čisto.
9. Ni u kojem slučaju ne smije se nijedna hrana ni prekuhati ni pripaliti.
10. Posao treba razdijeliti tako, da objed bude gotov u pravi čas. U kući je mnogo neprijatnosti, kad gladan muž dugo čeka na objed.

ŠAFRAN I VANILIJA

ŠAFRAN. Šafran je mirodija islamskih naroda, a dobiva se od jednog azijskog ljiljana, srodnog našemu krokusu. Šafranom se u Iranu, Turskoj i Indiji i danas bojadiše riža, pa različite poslastice, konačno brade i nokti. Osobito u Perziji vole šafranom namazati nokte nesamo mlade gospođe, nego i časni starci. I u Starom vijeku je šafran vršio više služba: upotrebljavan je kao mirodija i za boju kao parfen i za ljekariju. Rimljani su ga zvali i smatrali »kraljem bilja«. U prošlom stoljeću je presađen u Sredozemlje i danas izvrsno uspijeva južno od Madrida u krajini, koja se zove La Mancha.

VANILIJA. Vanilija je najmlađa od sviju mirodija. Potječe iz Amerike. Evropu su s njome upoznali Španjolci, koji su opazili, da američki urođenici zaslađuju čokoladu vanilijom. Crni štapići vanilije potječu od biljke, koja pripada porodici orhideja ili kaćuna. Ova otmjena porodica broji preko 10.000 vrsta, ali jedna jedina, koja uspijeva u tropskom podneblju, daje vaniliju. Holanđani su je preselili na Javu u Indijskom oceanu, a za njima su je Francuzi presadili na otok Réunion kod Madagaskara, gdje rođi obilato.

MLIJEKO U KUĆANSTVU

Svaka kućanica vrlo dobro znade, da je mlijeko veoma osjetljivo. Zato je oko mlijeka potreban veoma veliki oprez, da ga možemo usčuvati, a da ostane dobro i tečno. Osobito ovo vrijedi ljeti, jer se ljeti poradi velike vrućine lako kvari. Čim je mlijeko izmuženo može se ubrzo pokvariti, samo onda ako nije domaćica oprezna. Stoga je ponajprije potrebna velika čistoća u staji i oko suđa, u koje sipamo izmuzeno mlijeko. Bezodvlačno iza muzenja treba mlijeko procijediti kroz gusto sito, ili još bolje kroz gustu posve čistu, krpu. Cijeđenjem postizavamo to, što iz mlijeka odstranjujemo sve nepotrebne dijelove kao prašinu, dlake i t. d. Ovaj se posao ne smije propustiti, jer i najmanji dio nečistoće može prouzročiti razvitak bakterija, koje bi se u mlijeku brzo razmnožile. Baš zato se mora držati kod posla oko mlijeka veoma velika čistoća. Nadalje valja znati ovo: u mlijeku ima do 90% vode, a u ovoj su mnoge hranljive čestice ili posve rastopljene, ili samo porazdijeljene. Mast je razdijeljena u vrlo sićušnim kapljicama, isto tako sir i ostale bjelančevine.

Što se tiče množine mlijeka i njegove hranljivosti odlučuje ne samo pasmina krave, već i vrsta hrane. Ljeti se mlijeko pri velikoj vrućini ukiseli veoma brzo. Ukiselenje prouzrokuje velik broj bakterija, koje mliječni šećer kod 15 do 30° C pretvaraju u mliječnu kiselinu, te koje usiruju mlijeko. Zbog toga se sir skuplja u manje i veće grude. Da se spriječi brzo ukiselenje mlijeka, treba spriječiti razvijanje kiselo-mliječnih bakterija ili mrzlinom ili toplinom. Za to svaka domaćica — osobito ljeti — mora mlijeko, čim ga dobije, odmah dobro prokuhati. Tim će postupkom uništiti sve bakterije, koje bi bile uzrokom ukiselenju mlijeka. Nu odmah zatim treba iskuhano mlijeko spremiti u hladnu prostoriju, bilo to u ledenjak ili u hladni podrum ili hladnu smočnicu. Ali valja znati, da kuhanjem izgubi mlijeko puno hranivih vitamina. **I. S.**

Tjedni kalendar dobre domaćice

Rimokat. kalendar	Kolovoz – August
Nedjelja **22** Timotej	Objed: Juha od govedine. Govedina obložena mrkvom, prženim krumpirom, špinatom i rižom. Pečeni uštipci. Salata od rajčica i paprike. Grožđe. Večera: Ostatak od objeda.
Ponedjeljak **23** Filip	Objed: Juha od samljevene govedine. Francuski krumpir. Večera: Drobljenac, malo zaslađen, sa salatom.
Utorak **24** Bartolomej	Objed: Juha od krumpira. Ćevap na ražnju. Pogačice. Večera: Omlet s pjenicom i čaj.
Srijeda **25** Ljudevit	Objed: Juha od špinata. Pita sa sirom. Večera: Napuljska jaja.
Četvrtak **26** Zeferin	Objed: Paprikaš od svinjetine. Naduvak od čokolade. Večera: Krpice sa krumpirom.
Petak **27** Jos. Kalas.	Objed: Juha od graha. Pohana riba sa salatom. Grožđe. Večera: Naduvak od špinata.
Subota **28** Augustin	Objed: Juha od kelja. Krumpir s rajčicom. Večera: Jaja s hrenom.

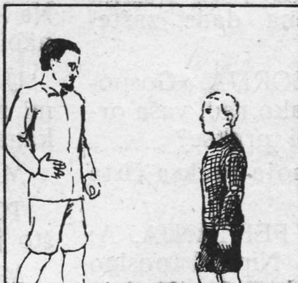
Događaji

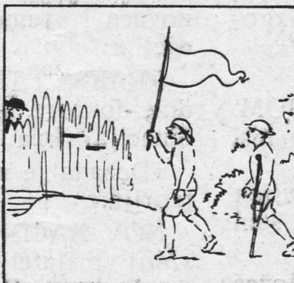
8. Veličanstveni euharistijski kongres u Koprivnici.
9. Deveta obljetnica smrti Stjepana Radića. Zadušnice u svim krajevima Hrvatske. — Kineski trupe prodrle u Chahar i napreduju u mandžursku pokrajinu Jehol. — Hull, državni sekretar Sjedinjenih Američkih Država, najavljuje strogi stari zakon protiv američkih državljana, koji bi pomagali u vojsci strane sile.
10. Mussollini na Siciliji, gdje se spremaju veliki vojni manevri. —
11. Uhapšeno tri tisuće sovjetskih željezničkih funkcionera. — Borbe između anarhista i vlade u Kataloniji. Atentat na Companysa, predsjednika Katalonske vlade. — Kao odgovor na to, što su Englezi iz Londona protjerali tri njemačka novinara, iz Berlina je protjeran dopisnik »Timesa«.
12. Prodor Japanaca u Kini. Zauzeće Nankoua. — Pobuna anarhista u Carthageni. — »Vistočnaja Pravda« od 6. o. mj. donosi, da je u Irkutsku od boljševika strijeljano 27 lica pod optužbom, da su trockisti. Braća Hrvatskog Zmaja poklonila američkim Hrvatima za etnografski muzej u Pittsburghu poprsje dra Ante Starčevića od I. Kerdića.
13. Revolucija u Iraku. — Englezi najavljuju daljnje tjeranje Nijemaca iz Engleske. — U Kalinovcu umrla dobra katolikinja Marija Grgec, majka našeg suradnika prof. Petra Grkca.
14. U Zagrebu počele velike vatrogasne svečanosti prigodom 60-godišnjice osnutka vatrogasne zajednice. Veličanstvenom pogrebu sevilskog nadbiskupa kardinala Estehana prisustvuje 100.000 osoba.
15. Veličanstveni euharistijski kongres u Sl. Požegi. — Ofenziva španjolskih nacionalista na Santander. — Kitajci opkolili Japance u Šanghaju. — Otkriven spomenik osnivaču hrvatskog vatrogastva Đ. S. Deželiću. — Oproštaj zagrebačkih Hrvata sa svojom američkom braćom. — Proslava 50-godišnjice opstanka humanitarnog društva »Bana Jelačića« u Zagrebu.

ZLATNI OTOK

19. NAPISAO R. L. STEVENSON — ILUSTRIRAO STJEPAN PETREŠEVIĆ

Zatim je Jim pričao doktoru, kako su se on i Ben Gunn na pucanj topa razbježali. Lutao je u strahu svukuda, a sada kad je paljba svršila, došao je do daščare. Jim je rekao, da ozbiljno sumnja u pamet Ben Gunna.

Doktor primijeti Jimu, da je pravo čudo, što je Ben Gunn nakon tri godine samotovanja na otoku, još uvijek zdrave pameti. Zatim Jim ode u daščaru i sa svima se izljubi te im sve potanko ispriča.

Uto se pojavi bijela zastava. Silver je nudao kapetanu Smollettu, ako mu ovaj dade kartu, gdje se nalazi blago, da će ih sve prevesti žive u Englesku, ali ne će dobiti blaga. Tolika drskost razbjesni kapetana.

Kapetan je znao, da buntovnici nisu kadri sami ploviti, pa je otpravio Silvera kao razbojnika natrag. Ovaj je bio bijesan kao ris i prijetio se, da će ih sve topom spaliti. Tako su pregovori svršili.

OSKORUŠ

Napisao Ivan Radić

Oskoruš je voćno drvo, a rijetko je komu poznato. Raste kao grm ili stablo do 20 m visoko. Domovina mu je Južna Evropa, Sjeverna Afrika, Mala Azija i Južna Rusija. On je raslina mediterana, uspijeva također i u toplim voćarskim predjelima Srednje Evrope. Oskoruš su gajili u prastaro doba u Grčkoj i Italiji, odakle je prenesen u Srednju Evropu. Kod nas je naći tuitamo po koje stablo u vinogradima.

Oskoruš raste u dva oblika. Jedna vrsta više naliči jabuki, a druga kruški. Velike razlike nema među njima. Kažu, da je u Njemačkoj bio poznat i pred 600 godina.

Dobro razvijeni plodovi prilično su debeli. Na stablu su blijedozeleni, na sunčanoj strani crvenkasti. Dozrijevaju u rujnu i tad su žuti poput voska. Kad omekšaju i posmeđe, sasma su ukusni za jelo. Oskoruš ima mnogo tanina ili treslovine, a kao takav je tvrd i nije za jelo, nego tek kad smekša, a to biva drugi ili treći dan, nakon što je opao sa stabla.

Stablo raste polagano i doživi visoku starost kao malo koje voćno drvo. Starih stabala rijetko je naći kod nas. U Njemačkoj i drugdje ima oskoruša starih 100 do 300 godina. Kasno počne roditi u 25. do 30. godini. Najbolje raste na suhom i vapnenom tlu, a ne izbire niti na podneblju, niti na položaju. Oskoruševo je drvo vrlo tvrdo, iskorišćuje se za kotače, trupce, vretena za drvene preče a i u mlinske svrhe. Vrlo se traži i triput je skuplje, nego što je hrastovina.

Pošto oskoruša kod nas ima malo, plod se uživa svjež, kad smekša. Od neprocjenljive je vrijednosti kod pripreme voćnog vina, jer ima mnogo tanina, koji daje voćnom vinu stalnost. Već odavna ga u Njemačkoj upotrebljuju u tu svrhu i to sa osobitim uspjehom i skupo ga plaćaju, ne pazeći na cijenu, samo da ga dobiju. I mala količina soka od oskoruša popravlja mošt od voća tako, da mu podaje ugodan u svakom pogledu tek i stalnost. Takvo voćno vino skuplje se proda, nego ono, koje nije poboljšano oskorušem.

Gdje ima više oskoruševih stabala, kad urode, može se plod i sušiti, ali ne kad je smekšan, već kad je napol zreo. Osušen plod u crnom vinu izvrstan je lijek proti disenteriji ili griži.

Oskoruš se teško raspleđuje. To je jedini uzrok, da je on rijetko voćno drvo. I u voćnim cjepilnjacima rijetko ga tko uzgaja. Oskoruševo sjeme prilično je klijavo. Iz sjemena uzgojene mlade biljke vrlo su izbirljive, pa se teško uzgoje u lijepe i visoke stablašice Kalami se teško sraščuju. Najbolji su uspjesi polučeni cijepljenjem na krušku.

Tko ima koje oskoruševo stablo, neka ga dobro njeguje i na nj pazi, a u jeseni, kad urodi, neka plod proda ili neka ga sam spremi i osuši, jer je izvrstan lijek. Ako tko ima koje mlado stablo, neka ga gaji i njeguje. Možda sam ne će uživati njegov plod, ali će ga blagosiljati djeca njegovih unuka.

Sadimo i uzgajajmo to dobro voćno drvo, jer nam je od velike koristi za zdravlje i za materijalnu dobit.

NOVA ZBIRKA PJESAMA

Ovih dana je izašla zbirka pjesama našeg odličnog pjesnika Jeronima Kornera, pod naslovom »U hramu Cistercija.« U toj je knjizi pjesnik opisao blagdan Uznesenja Marijina, kako ga je doživio u hramu cistercitskog samostana. Zbirka je podesna za recitacije o svim Marijinim i drugim blagdanima crkvene godine.

Vrlo ukusno opremljena stoji samo 15 dinara, s poštarinom 17 dinara, a naručuje se kod knjižare Narodne Prosvjete, Zagreb, Kaptol, 29.

M A L O Š A L E

TOČNO. A: »A što bi ti radio, da najednom dobiješ glavni zgoditak na razrednoj lutriji?«

B: Ništa!«

PROSJACI MEĐU SOBOM. Prvi: »Kako to? Zar ti nisi prije bio slijepac?«

Drugi: »Da! Ali su mi uvijek pokrali novce iz šešira, a ja sam morao šutiti.«

I TO JE NEŠTO. A: »Možeš li mi posuditi sto dinara na jedan dan?«

B: »To ne, ali ti mogu dati jedan dinar na sto dana.«

RAZGOVOR U NEDJELJU NA KOLODVORU. A: »Putujete li i vi nekuda?«

B: »Tko?«

A: »Vi!«

B: »Ja?«

A: »Da!«

B: »Ne!«

U TRGOVINI CIPELA. Prodavač: »Žao nam je, gospodo! Ali vas poslužiti ne možemo.«

Gospođa: »Zašto ne?«

Prodavač: »Jer takve cipele, koje bi iznutra bile velike, a izvana male, mi ne držimo.«

DOBAR POSAO. »No kako ide tvoj ured za posredovanje ženidbe?«

»Odlično! Prva kandidatkinja odmah se udala.«

»Tako? Za koga?«

»Za mene!«

KOD ŠKOTA. »Vjerujete li vi u ljubav na prvi pogled?«

»Vjerujem. Time se mnogo novaca i vremena dade zaštedjeti.«

PRAKSA I TEORIJA. »Gospodine doktore, kako radi vaša ordinacija? Ima li prakse?«

»Dosada je moja praksa čista teorija.«

NOV NAČIN FEHTANJA. A: »Moj prijatelj Nipinić poslao me k vama. Rekao je, da ćete mi dati sto dinara.«

B: »Ali, dragi gospodine, ja uopće ni ne poznajem toga Nipinića.«

A: »Ne smeta ništa. Mogu vas ja već međusobno upoznati!«

ODGOVARAJU TOČNO. Otac: »Gde si ti bil, Blaž?«

Blaž: »Bil sem z Imbrekom.«

Otac: »A gde si ti, Imbro, bil?«

Imbro: »Bil sem z Blažom.«

Otac: »A gde ste obedva bili?«

Blaž i Imbro: »Bili smo skupa!«

PROSJAKOV GUBITAK. Prolaznik: »Dao bih vam drage volje štogod, ali nemam sitnoga. Međutim ja ću se uskoro ovuda opet vraćati, pa ću onda...«

Prosjak (upada mu u riječ): »Ah, dragi gospodine, da vi znadete, koliko sam ja već izgubio kod takvih poslova na vjeresiju...!«

JASNO. Piše se školska zadaća. Tema: »Što je lijenost?«

Đipčić bio je najbrže gotov. Na kraju četvrte prazne stranice napisao je: »To je lijenost!«

U ŠKOLI. Učitelj: »Tko bi mi znao imenovati kakvog velikana staroga doba?«

Matek: »Golijat!«

TOČNO. Sinčić: »Mama, što je to goruća sramota?«

Mati: »To su one cigarete, što ih tvoj otac obično puši.«

ČUDNA DEFINICIJA. Učitelj: »Što je to vjerovnik?«

Đak: »Molim! Vjerovnik je čovjek, kojemu moramo uvijek reći, da oca nema kod kuće i da će se tek kasno u noći vratiti.«

Sabrao Sl. Tr-ski

DOBRIJAN PLOVI PO MORU

Pripeklo je sunce,
silna je vrućina,
čika nosi hrane
i rujnoga vina.

Pa lađicom svojom
usred ovog ljeta
krenuo je eno
baš okolo svijeta.

No šta je to čiki?
Ko da niš ne vidi!
Razbio je lađu
na nekakvoj hridi!

I sad čeka jadnik:
sred plavih dubina,
u valovlju pliva
šest staklenka vina...

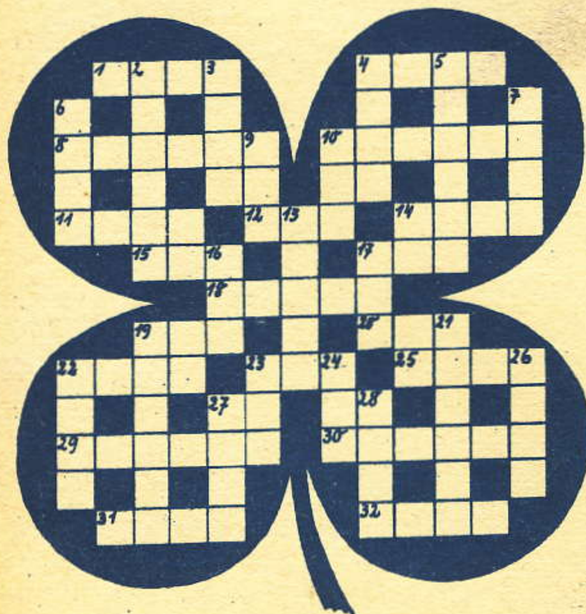
Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Vjenčane haljine

Od lijeva na desno: 1. Haljina za mladu djeverušu od šarene svile. Umetak oko vrata bijel, dok je pojas i vezanka pod vratom crna. — 2. Vjenčana haljina ukrašena čipkama. Vijenac na glavi sastavljen od narančinih cvjetova. — 3. Vjenčana haljina za mladu nevjestu iz bijelog tafta. Rukavi vrlo bogati. — 4. Jednostavna vjenčana haljina. Rukavi dugi i dolje uski. Ovratnik potpuno zatvara vrat. Ukras oko glave složen u obliku malog dijadema. Haljina je krojena iz bijeloga krep-mata.

Križaljka

Složio Vilim, Klobučar. Zagreb

Vodoravno: 1. nagla promjena mjesta, 4. pokrivalo glave, 8. sustav, 10. stalež, zanimanje, 11. zamak, dvorac, 12. akt, 14. kartaška igra, 15. vječni grad, 17. bez obuće, 18. grad u Grčkoj, 19. vrsta, pleme, 20. go, 22. grad u Rusiji, 23. ćilim, 25. vrst oborine, 27. prijedlog, 29. sam, 30. vrst kestenja, 31. biblijski grad, 32. goveđa muha.

Okomito: 2. brat Poluksov, 3. svećenstvo, 4. trigonometrijska točka, 5. brat Kastorov, 6. sudbina, 7. trbušna opna, 19. oružje, 10. besvijesno stanje, 13. biljni nametnik, 16. svibanj, 17. velikodostojnik, 19. biblijski grad, 21. biblijski grad, 22. lice iz 1001 noći, 23. pripadnik njem. plemena, 24. pekmez, 26. lice iz 1001 noći, 27. kućna prostorija, 28. prvi slavenski kralj.

Odgonetke treba poslati do 5. rujna. Među dobre odgonetače bit će podijeljeno 10 lijepih nagrada.

ODGONETKE I NAGRADE NATJEČAJA „Deset glava i deset repova" iz 27. broja

U ovom natječaju sudjelovao je velik broj čitatelja »Obitelji«, od kojih je svaki nastojao da dobrim rješenjem dobije lijepe nagrade, koje su za ovaj natječaj bile objavljene.

Pravilno rješenje postavljenih glava i repova je ovo: glava 1: leopard (rep b); glava 2: mravojed (rep j); glava 3: slon (rep f); glava 4: lav (rep c); glava 5: bizon (rep d); glava 6: vjeverica (rep a); glava 7: nosorog (rep g); glava 8: vodeni konj (rep k); glava 9: tigar (rep h); glava 10: dabar (rep e).

Nagrađeni su ovi odgonetači: 1. tri romana dobio je J. Lučić iz S. M., 2. dva romana Z. Herula iz P., 3—10. Po jedan roman dobili su: A. Duda iz H., I. Čiga iz F., Z. Šmit iz V., D. Belić iz Đ., F. Dunković iz P., A. Novak iz K., F. Bahč iz R. i S. Seličanec iz K.